

СТАНОВИЩЕ
от доц. Огнян Тишинов, доктор

Становището се отнася за дисертационния труд на Валентин Янков Вуков, докторант към катедра “СНЕЖНИ СПОРТОВЕ” при НСА“Васил Левски“, на тема **„Усъвършенстване на системата за прием и контрол при подрастващи биатлонисти в спортните училища в Република България“** за присъждане на ОНС **„доктор“** по научната специалност **„Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл.Методика на лечебната физкултура)“**, професионално направление 7.6 Спорт, научен ръководител, доц. Кръстьо Згуровски, доктор

Биатлонът е ски бягане на установени от правилата на спорта разстояния и е съчетан със стрелба по мишени. Биатлонът е древен спорт с комбинирано върху човешкия организъм въздействие и е намерил достойно място в международните спортни изяви, като състезанията се представят много изчерпателно и са обект на телевизионните спортни предавания. Освен това спортът е с изразено положително въздействие върху човешкия организъм.

Дисертацията е с обем от 150 страници и съдържа :

Увод и литературна постановка на изследвания проблем в рамките на 57 страници, цел, задачи, методи и методика на изследването, организация – 8 страници, резултати и анализ – 33 страници, заключения, изводи, препоръки – 8 страници. Броят на литературните източници е 81, а 37 са на латиница. Към дисертацията са добавени 10 приложения.

В дисертационния труд са използвани 12 таблици и 34 фигури.

Анализът на съществуващото състояние на биатлона е направено много изчерпателно. Разгледани са работоспособността на състезателя, структурата на резултата и значението за изработването на стабилни структурни модели включващи и външните влияещи върху постижението фактори. Биоенергетиката на двигателната дейност, морфофункционалната

характеристика, функционалната специализация на организма чрез усъвършенстване на метаболитните процеси. В обзора са разгледани анатомофизиологичните особености при подрастващите, влиянието на акселерацията в пубертета. Освен това е анализирано влиянието на генотипа във връзка с възрастта, тренируемостта и енергоосигуряването по време на съзряването на организма на спортиста.

В разработката е разгледано специализираното обучение чрез централизиране му в спортни училища и сравнение с подобни примери във Франция, САЩ, Япония, Норвегия, Италия и Германия, където вместо училища са организирани академии към различни клубове.

Онагледяването - таблично и графично е с отлично изпълнение.

Представената хипотеза е обобщение на направеното литературно проучване в глава първа. В глава втора са поставени целта, задачите, организацията и методиката на изследването. Задачите обобщават и изпълняват по същество целта на изследването, която е правилно определена.

В глава трета са изпълнени необходимите компоненти свързани с доказване на резултатите от изследването. Математико статистическите методи включват вариационен, сравнителен и факторен анализи. Вариативността на изследваните признаци при вариационния анализ установява точно нивото на подготвеност на контингента за изследване и наличието на възможност за едновременна физическа подготовка при момчетата и момичетата за тази изследвана възраст на подрастващите спортисти.

Разработени са оптимизационни модели за двата пола. Предложени са препоръки по отношение на отделните съставлящи на системата за физическа подготвеност практикувана за подготовката подрастващите спортисти.

Важна съставна част от разработката е отделена на факторния анализ на физическите качества и тяхното влияние върху подготовката на

спортистите. Анализът е извършен коректно и определя мястото на всяко от изследваните физически качества на подготовката.

В разработката е направено предложение за осъвременяване на нормативната база за контрол върху физическата подготвеност на 12-14 годишни биатлонисти в спортните училища. Представена е единна програма по спортна подготовка по биатлон в спортните училища. Методическите указания са изчерпателни и включват модели за управление на подготовката в годишния тренировъчен цикъл и модели за развитие на кондиционните възможности за постигане на ефективно управление на тренировъчния процес в цикъла.

Изготвени са примери на въвеждащ микроцикъл, състезателен и модел на тренировъчен микроцикли и в общоподготвителния етап.

Теоретичните и научно-приложни приноси на дисертационния труд са следните:

1. Задълбочен анализ на състоянието на подготовката на подрастващи биатлонисти в Република България.

2. Предложение за актуализиране на методиката за подбора на младите биатлонисти с отчитане на особеностите на съзряването при подрастващите спортисти.

3. Представена е факторна структура анализираща влиянието на физическите качества при подготовката на биатлонистите в тази възраст.

По темата е представени две самостоятелни публикации. Авторефератът отговаря на изискванията.

Имам една препоръка към автора. Тъй като тематиката се отнася за системата за прием и контрол в България на подрастващи биатлонисти, да се включат в нея един или два теста за оценка на равновесието, разбира не посредством апаратни методи, а такива като Y – balance тест, който изисква много просто оборудване. Информация за теста има в интернет пространството.

Ще отбележа, че докторантът представя научен труд, удовлетворяващ академичните изисквания за докторска дисертация. Поради това, давам моята положителна оценка на дисертацията на докторанта Валентин Янков Вуков, докторант към катедра “Снежни спортове” при НСА “Васил Левски“, на тема **„Усъвършенстване на системата за прием и контрол при подрастващи биатлонисти в спортните училища в Република България“** и предлагам да му бъде присъдена образователната и научна степен “доктор” по научната специалност „Теория и методология на спортната наука“, професионално направление 7.6 Спорт.

16.01.2023 г.

Подпис:

(доц. Огнян Тишинов доктор)